

การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

**Academic Administration According to the Four Iddhipāda Principles of
Educational Institution Administrators under the Maha Sarakham
Primary Educational Service Area Office 3**

ธิดารัตน์ ศรีวังโพน¹, พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (อัยวงศ์)², พระครูวินัยธรวรวิฑูฒิ เตชธมโม³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาเขตขอนแก่น, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Thidarath Sriwangpon¹, Phrakhrupalad Boonchuay Chotivungso (Auiwong)²,
Phrakhruwinaithon Worawuth Techathammo³

^{1,2,3}Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Khon Kaen, Thailand

✉: * 6705202027@mcu.ac.th

(* Author Corresponding Email)

Received: 05 January 2026; Revised: 22 January 2026; Accepted: 22 February 2026

© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นงานวิจัยในรูปแบบระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ได้แก่วิจัยเชิงปริมาณในการตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง 285 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยปรากฏว่า 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้บริหารมีผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยผู้บริหารได้สร้างความพึงพอใจและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีสถานศึกษา มีความมุ่งมั่น พัฒนา สนับสนุนให้ครูดำเนินการวัดและ

ประเมินผล นำผลการวัดเป็นข้อมูลประเมินผลพัฒนาการผู้เรียน เพื่อใช้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพอใจส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูมีการเผยแพร่สื่อ นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อองค์กรวิชาชีพครู

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, หลักอิทธิบาท 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study the conditions of academic administration according to the Four Iddhipāda Principles of educational institution administrators under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 3, and to propose guidelines for academic administration based on these principles. A mixed-methods research design was employed, combining quantitative and qualitative approaches. The quantitative research utilized a questionnaire distributed to 285 respondents, while the qualitative research involved interviews with nine key informants. Quantitative data were analyzed using basic statistical methods, and qualitative data were analyzed through content analysis. The findings of the research were as follows: 1) The overall level of academic administration according to the Four Iddhipāda Principles of educational institution administrators under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 3 was found to be at the highest level. By aspect, from highest to lowest, the results were as follows: development of the school curriculum, development of educational media and technology, measurement and evaluation of learning outcomes, educational supervision, and development of learning processes. 2) The guidelines for academic administration according to the Four Iddhipāda Principles of educational institution administrators under the Maha Sarakham Primary Educational Service Area Office 3 are as follows: School administrators play an essential role in developing and improving school curricula to ensure quality and relevance to current social contexts. They should foster satisfaction and open participation from all stakeholders in curriculum development and revision. Administrators should be determined and supportive of teachers in implementing measurement and evaluation systems and using assessment results to improve learning processes. Moreover, administrators should encourage teachers to enhance their knowledge in producing and developing educational innovations and technologies and promote the dissemination of such innovations that benefit the teaching profession and the institution as a whole.

Keywords: Academic Administration According, The *Four Iddhipāda* Principles, Educational Institution Administrators

1. บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นภารกิจสำคัญของรัฐและหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาการศึกษาในบริบทปัจจุบันจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และระบบการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต ทั้งนี้ การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ประเทศไทยจึงมุ่งจัดการศึกษาให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค มีคุณภาพ และพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของการบริหารสถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการบริหารจัดการงานวิชาการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด อย่างไรก็ตาม ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต3 พบว่ายังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในหลายด้าน ทั้งจากผลการทดสอบ NT และ O-NET ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนและเป็นบุคลากรหลักของระบบการศึกษา จึงตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพการศึกษา และมีความสนใจศึกษากิจการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีทางพุทธบริหารการศึกษา (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยสถิติแบบ

บรรยาย (Descriptive Statistics) และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจำแนก จัดประเภทข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และนำเสนอเป็นความเรียง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 ระยะที่ 1 การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

3.2.1 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มงานทั้ง 4 กลุ่มงาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้น 1,095 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgam) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 285 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประเภทเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert)¹ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับ น้อยที่สุด

---

¹ Likert, R. S. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 5, 5-15.

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบ
ปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดและปลายปิด ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง
และหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของ
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2) ศึกษารูปแบบและโครงสร้างแบบสอบถามงานวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท
4 ของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตาม
แนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด

3) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยบูรณา
การและสังเคราะห์กรอบแนวคิดตามข้อ (1) และรูปแบบโครงสร้างการวิจัย ตามข้อ (2) เป็นแบบสอบถาม เพื่อ
การวิจัย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และ
แบบปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 1 ชุด มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ขนาด
สถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิ
บาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มี
ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามหลักการและแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5
ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีลักษณะ
เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) มี 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และ
ให้ความเห็นชอบ

5) นำแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์และจัดทำ ฉบับที่แก้ไข
แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูป/ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและประเมินคุณภาพของ
แบบสอบถามเพื่อหาค่า (IOC: Index of Item Objective Congruence) ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง เห็นด้วย เป็นข้อความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ เป็นข้อความที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออก

- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย เป็นข้อความที่นำไปใช้ไม่ได้ ควรตัดออกหรือปรับปรุง
แก้ไขใหม่ โดยถือเกณฑ์ประเมิน ในแต่ละข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (หรือ 0.60-1.00)

6) นำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ IOC (Index of congruence) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ผลการประเมินค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นมีการจัดทำแบบสอบถามให้เป็นฉบับสมบูรณ์ที่มีจำนวนข้อและเนื้อหาที่สอดคล้องตรงกับเรื่องที่วิจัย

7) นำแบบสอบถามที่แก้ไขเป็นสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน เพื่อนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลตามโปรแกรมต่อไป

8) นำแบบสอบถามในข้อที่มีอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ใช้ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านและโดยภาพรวมตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.829 ขึ้นไป

9) นำแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ที่กำหนดมาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์และ พิมพ์นำไปใช้และเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอรับหนังสือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. แจกหนังสือราชการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยไปยังสถานศึกษาในสังกัดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามการวิจัยตามจำนวนที่กำหนด นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดกระทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด

4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามกลับคืนมาพร้อมตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถามจนครบทั้ง 285 ชุด ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100

5. นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไปโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยวิเคราะห์หาจำนวนและค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์หาระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการ ของ ลิเคิร์ต (Likert) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ และแปลผลได้ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อเสนอการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 5 ด้าน โดยวิเคราะห์หาจำนวนค่าความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

(1) ค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม

(2) ค่าอำนาจจำแนก (Item Total Correlation) ของแบบสอบถาม

(3) ค่าความเชื่อมั่น (α - Alpha Coefficient) ของแบบสอบถาม

2) สถิติพื้นฐาน

(1) ความถี่ (Frequency)

(2) ค่าร้อยละ (Percentage)

(3) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

(4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3 ระยะเวลาที่ 2 การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.3.1 กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร จำนวน 3 รูป/คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานเด่นเป็นที่ประจักษ์ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 รูป/คน โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความร่วมมือจากรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น และนำหนังสือขอความร่วมมือไปให้กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) จำนวน 9 คน ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ไปสัมภาษณ์

2. สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) ตอบแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จัดบันทึกอัดเสียงการสนทนา การสังเกต ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) จำนวน 9 คน แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของการจัดบันทึกและเสียงสนทนา วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจำแนกจัดประเภทข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) นำเสนอเป็นความเรียง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของ การวิจัย และจัดพิมพ์สรุปเนื้อหาโดยภาพรวม

4. ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1.1 ผลการศึกษการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยในด้านเพศ จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 เพศหญิง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1 ในด้านตำแหน่ง มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 ครูผู้สอน จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 ในด้านระดับการศึกษา มีระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 ระดับปริญญาโท จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 ระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ในด้านขนาดสถานศึกษา มีสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 ขนาดกลาง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 ขนาดใหญ่ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 และในด้านประสบการณ์การทำงาน มีระยะไม่เกิน 5 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 ระยะ 6-25 ปี จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 และระยะ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7

2. สรุปภาพรวมการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่าโดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความเพียรในการนิเทศติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของครูอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีความเอาใจใส่กำกับดูแล ออกแบบกระบวนการจัดทำหลักสูตรบูรณาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และสร้างความพึงพอใจ สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาความรู้ ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความเพียรจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับ สภาพปัจจุบัน โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความเพียรพยายามในการสนับสนุนครูให้สร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุมตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ และอดทน อดกลั้น ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีความเอาใจใส่จัดครูเข้าสอน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถศักยภาพ ความถนัด และความสนใจครู และมีความเข้าใจจัดระบบให้ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความมุ่งมั่นพัฒนา สนับสนุนให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผล นำผลการวัดเป็นข้อมูลประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อใช้ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความเพียรในการจัดอบรมให้ ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีความเพียรในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดหาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเอาใจใส่อำนวยความสะดวกด้านงบประมาณในการผลิตสื่อนวัตกรรม โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความไตร่ตรองสร้างแรงจูงใจในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ดี โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4) ด้านการนิเทศการศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ เอาใจใส่เยี่ยมชั้นเรียนตามแผนการนิเทศอย่างสร้างสรรค์ โดยมีค่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีความไตร่ตรองพัฒนาปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่าง สม่าเสมอและมีประสิทธิภาพ และมีความพอใจให้ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่าง สม่าเสมอ และมีประสิทธิภาพ โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความพอใจให้ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

5) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความพอใจใ้รักให้คำแนะนำ แนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ เอาใจ ใส่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับปรุง การสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ โดยมีค่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และติดตามและเอาใจใส่การวัด และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยมีค่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความเพียรพยายามในการสนับสนุนครูให้สร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุม ตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ และอดทน อดกลั้น ไม่ย่อท้อต่อ ปัญหาและอุปสรรค โดยมีค่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4.1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการบริบทของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ผู้เรียนและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเพียรในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาผู้บริหารมีความเอาใจใส่ในการกำกับดูแลและออกแบบกระบวนการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบโดยเน้นการบูรณาการทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารยังส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาพัฒนาความรู้และความสามารถ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารมีความเพียรและความมุ่งมั่นในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวช่วยสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร จึงสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษามีความเพียรพยายามในการสนับสนุนครูให้สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรอย่างรอบด้านและมีคุณภาพ กำหนดเป้าหมายและวางแผนร่วมกันในการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ผู้เรียน ความต้องการของผู้เรียน ให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งยังมีความอดทน อดกลั้น และไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการดำเนินงาน ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ในการจัดครูเข้าสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของครูเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีความเข้าใจในการจัดระบบบริหารงานให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงเพื่อส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาและสนับสนุนให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้เป็นข้อมูลในการ

พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเพียรในการจัดอบรมให้ครูมีความรู้และความสามารถในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพครูในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนผู้บริหาร มีความเพียรในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อจัดหาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา การดำเนินงานลักษณะนี้ช่วยสร้างเครือข่ายความร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้บริหารให้ความเอาใจใส่ ในการอำนวยความสะดวกด้านงบประมาณในการผลิตสื่อนวัตกรรม ซึ่งช่วยให้ครูสามารถดำเนินงานผลิตสื่อคุณภาพสูงได้อย่างต่อเนื่อง และลดอุปสรรคด้านทรัพยากรในการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารยังสร้างแรงจูงใจและวางแนวทางในการสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อนวัตกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน การดำเนินงานนี้ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครู ส่งเสริมความร่วมมือด้านสื่อและเทคโนโลยี และสร้างระบบสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

4. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษามีความเอาใจใส่ในการเยี่ยมชั้นเรียนตามแผนการนิเทศอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา กำหนดเป้าหมายการนิเทศการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและของสถานศึกษา มีความไตร่ตรองในการพัฒนาปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานในลักษณะนี้ช่วยให้การติดตามผลการจัดการเรียนรู้มีความต่อเนื่องและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันเวลา นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมดังกล่าวช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและเป็นเจ้าของงานและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา สนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้กระบวนการนิเทศมีความโปร่งใส เหมาะสม และตอบสนองต่อความต้องการของครูและผู้เรียน สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการนิเทศและติดตามการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการเยี่ยมชั้นเรียน การพัฒนาระบบการนิเทศ การสร้างความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักอิทธิบาท

4 ผู้บริหารสถานศึกษามีความเอาใจใส่ในการให้คำแนะนำและแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครอบคลุมตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ การดำเนินงานในลักษณะนี้ช่วยเพิ่มคุณภาพการประเมินผลและสนับสนุนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีติดตามและเอาใจใส่การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การติดตามอย่างใกล้ชิดทำให้สามารถแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกระบวนการประเมินผลได้อย่างทันเวลา มีความเพียรพยายามในการสนับสนุนครูให้สร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุมตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาเครื่องมือ การดำเนินงานเช่นนี้ช่วยสร้างความมั่นใจในการประเมินผลและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผ่านการให้คำแนะนำ ส่งเสริมการปรับปรุงเครื่องมือ ติดตามผลการเรียนรู้ และสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดย รวบรวมและรายด้าน (n = 285)

การบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักอิทธิ บาท 4	4.99	0.09	มากที่สุด	1
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามหลักอิทธิบาท 4	4.99	0.12	มากที่สุด	5
3. ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตาม หลักอิทธิบาท 4	4.99	0.09	มากที่สุด	2
4. ด้านการนิเทศการศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4	4.99	0.10	มากที่สุด	4
5. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตาม หลักอิทธิบาท 4	4.99	0.09	มากที่สุด	3
เฉลี่ยรวม	4.98	0.09	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ผลการบริหารงานวิชาการสู่ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98, S.D. = 0.09$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับ

แรก คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.99, S.D. = 0.09$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.99, S.D. = 0.09$) และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.99, S.D. = 0.09$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อบรมตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98, S.D. = 0.09$)

แผนภาพที่ 4.1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 4.1 การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นกลไกสำคัญ ที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องบูรณาการหลัก ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เข้ากับการดำเนินงานวิชาการใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาระบบการเรียนรู้อบรมสื่อและเทคโนโลยี การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ในด้าน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีฉันทะและวิริยะ ในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และขับเคลื่อนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ชุมชน และมาตรฐานการศึกษา โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วม พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และประเมินปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ด้าน การพัฒนาระบบการเรียนรู้อบรมและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารต้องมีจิต ะและวิริยะ ในการสนับสนุนครูให้จัดการเรียนรู้เชิงรุก วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่

เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาครูผ่านการอบรม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ส่วน ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องใช้วิสัยทัศน์ ในการวางระบบนิเทศแบบกัลยาณมิตร มีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพ วิเคราะห์ผลอย่างเป็นระบบ และนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพสถานศึกษาโดยรวมอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

5. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

5.2.1 การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$, S.D. = 0.09) คือ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบูรณาการการบริหารงานวิชาการ โดยมีการใช้หลักธรรม 4 ประการ ของหลักอิทธิบาท 4 คือ 1) ฉันทะ หมายถึง ความพอใจในงาน ความปรารถนาเพื่อที่จะทำงานนั้นให้ดีที่สุด 2) วิริยะ หมายถึง ความไม่ย่อท้อในงาน ความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจที่จะเรียนรู้ 3) จิตตะ หมายถึง ความจดจ่อในงาน การเอาจิตฝึกฝึกลงใจในสิ่งที่ทำ ใจที่จดจ่อ เป็นสมาธิในขณะที่ทำงาน และ 4) วิมังสา หมายถึง ความพินิจพิจารณาในงาน การทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา สอดคล้องตามแนวคิดของ **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)** โดยได้นำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)** ที่พบว่า กล่าวถึงพุทธวิธีการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือ ในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิด พระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นจึงทำให้ครบทั้ง 3 รัตนะ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ รวมเรียกว่า พระรัตนตรัย เป็นกรอบในการพิจารณาให้สอดคล้องกับการบริหาร หน้าที่ (Function) ของนักบริหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุรัชย์ พรหมปากดี** อธิบายว่า การบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนและความเป็นระบบ โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารอย่างรอบคอบ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหาร

จึงเป็นศิลปะและศาสตร์ที่ผู้บริหารต้องประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความร่วมมือและทำงานอย่างเต็มศักยภาพ นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

ทั้งนี้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำ หัวหน้างาน และผู้ประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากรทุกระดับ โดยต้องดำเนินงานภายใต้กระบวนการบริหารหลัก เจ็ดขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร การจัดโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับภารกิจ การบริหารงานบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การอำนวยความสะดวกในการทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น การประสานงานเพื่อสร้างเอกภาพในการปฏิบัติงาน การรายงานผลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ การบริหารงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าและโปร่งใส กระบวนการทั้งเจ็ดนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารที่มุ่งสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กร ทั้งในด้านประสิทธิภาพของงานและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมไปถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์** การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจสำคัญลำดับแรกของสถานศึกษา เนื่องจากมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้ และสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่กำหนดไว้ การดำเนินงานด้านนี้ยังเป็นเครื่องสะท้อนถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการโดยรวมได้อย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุธินี ศรีชน** การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพทางการศึกษาและเป็นตัวสะท้อนความสำเร็จของสถานศึกษาในภาพรวม โดยความสำเร็จนั้นสามารถประเมินได้จากคุณภาพของผู้เรียนซึ่งถือเป็นผลผลิตหลักของกระบวนการจัดการศึกษา ดังนั้น ประสิทธิภาพของการดำเนินงานด้านวิชาการจึงมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน และเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบในการจัดการอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพควรครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบท การส่งเสริมและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนและสะท้อนถึงความสำเร็จของสถานศึกษาในภาพรวม

5.2.2 การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเป็นแนวการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารมีความเพียรในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของครูอย่างต่อเนื่อง มีความเอาใจใส่กำกับดูแลออกแบบกระบวนการจัดทำหลักสูตรบูรณาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างความพึงพอใจ สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาความรู้ ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร และมีความเพียรจัดทำหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับ สภาพปัจจุบัน 2) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเพียรพยายามในการสนับสนุนครูให้สร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุมตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการ

เรียนรู้ และอดทน อดกลั้น ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค มีความเอาใจใส่จัดครูเข้าสอน ตามกลุ่มสาระการ
เรียนรู้โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถศักยภาพ ความถนัด และความสนใจครู มีความเข้าใจจัดระบบให้ทุก
ฝ่าย มีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีความมุ่งมั่น พัฒนา สนับสนุนให้ครู
ดำเนินการวัดและประเมินผล นำผลการวัดเป็นข้อมูลประเมินผลพัฒนาการผู้เรียน เพื่อใช้ปรับปรุง
กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีความ
เพียรในการจัดอบรมให้ ครูมีความรู้ความสามารถใน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความ
เพียรในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดหาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มี
ความเอาใจใส่อำนวยความสะดวกด้านงบประมาณในการผลิตสื่อนวัตกรรม และมีความไตร่ตรองสร้างแรงจูงใจ
ในการผลิตสื่อนวัตกรรมที่ดี 4) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เอาใจใส่เยี่ยมชั้นเรียนตาม
แผนการนิเทศอย่างสร้างสรรค์ มีความไตร่ตรองพัฒนาปรับปรุงระบบการนิเทศติดตามอย่าง สม่าเสมอและมี
ประสิทธิภาพ มีความพอใจให้ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการนิเทศการศึกษาติดตามอย่าง
สม่าเสมอ และมีประสิทธิภาพ และมีความพอใจให้ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการนิเทศภายใน
สถานศึกษา 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความพอใจใฝ่รักให้คำแนะนำ
แนวทางในการพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เอาใจ ใส่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนปรับปรุง การ
สร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ติดตามและเอาใจใส่การวัด และประเมินผลการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้อยู่เสมอ และมีความเพียรพยายามในการสนับสนุนครูให้สร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุม ตามตัวชี้วัด
และมาตรฐานการเรียนรู้ และอดทน อดกลั้น ไม่ย่อท้อต่อ ปัญหาและอุปสรรค สอดคล้องกับงานวิจัยของ
ยุทธนา บัวบาล ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผลการศึกษาพบว่าในด้
การบริหารงานหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักสูตรสถานศึกษาไปปรับใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์และ
เป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ทั้งยัง
บริหารจัดการหลักสูตรอย่างโปร่งใส เปิดเผย และสามารถตรวจสอบได้ พร้อมทั้งดำเนินการจัดกระบวนการ
เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ในด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารได้กำหนดแนวทางพัฒนากระบวนการ
เรียนรู้อย่างเสมอภาค โดยไม่แบ่งแยกผู้เรียน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูมีอิสระอย่างเหมาะสมในการออกแบบ
และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน พร้อมวางแผนแนวทางในการ
แก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ในด้านการวัด
และประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารได้จัดระบบการวัดผลและประเมินผลที่เป็นธรรมและเสมอภาคแก่ผู้เรียน
 อีกทั้งยังมอบอำนาจการตัดสินใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถออกแบบและกำหนดหลักเกณฑ์ในการ
ประเมินผลได้อย่างอิสระภายใต้กรอบมาตรฐานที่เหมาะสม ในด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ผู้บริหาร
ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามความสามารถและความถนัด เพื่อนำความรู้และ
ทักษะที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการ
พัฒนาบุคลากรทางวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น และสุดท้ายในด้าน การ

นิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารจัดการระบบการนิเทศภายในและภายนอกอย่างเท่าเทียมกัน มีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน โปร่งใส และกำหนดหลักเกณฑ์การนิเทศโดยรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรส่วนใหญ่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และบริบทของชุมชน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบสนับสนุนภายใน เช่น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของสถานศึกษาตนเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามบริบทของสถานศึกษา

6.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีการพัฒนาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการในการพัฒนางานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ได้แนวปฏิบัติที่มีคุณภาพและยั่งยืน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีกำหนดเป้าหมายในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองเพื่อให้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อช่วยให้การพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษามีความเป็นมืออาชีพต่อไป
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เห็นถึงผลลัพธ์ในมิติทางจิตวิทยาและคุณธรรมจริยธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโดยรวม

6.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดเกิดผลอย่างชัดเจนทางวิชาการ

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานในด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลอย่างชัดเจน ตามหลัก
อิทธิบาท 4

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
กมล ภู่งาม. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. เสริมสินพีรเสถียรพิมพ์.
กนกพร มาอ้วน. (2564). การบริหารการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานอย่างมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14*.
ฉลอง มาปรีดา. (2537). *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*. โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.
ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. (2542). *เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา*. สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. (2542). *องค์การและการจัดการ*. สถาบันราชภัฏนครปฐม.
พิณ เกษาคุปต์. (2544). *การจัดการปฏิบัติงาน*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
พระครูวินัยธรวรวิทย์ เตชธมโม. (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปริยธรรม 7 ของโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย)*.
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. เอส.อาร์.พริ้นติ้ง
แมสโปรดักส์.
มนัส พลายชุม. (2540). *ความพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง (ปริญญาานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)*.
รุจิรี ภู่อาระ, และ จันทราณี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา*. บุ๊คพอยท์.
รัตนา กาญจนพันธ์. (2554). *การบริหารสถานศึกษา*. มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ.
วิจารณ์ พาณิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. เอส.อาร์.พริ้นติ้งแมสโปรดักส์.
วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *การบริหารหลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
สร้อยศรี เตชะจิรสิน. (2564). *การบริหารการจัดการองค์การในยุคโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก)*.
สิรินญา ศิริประโคน. (2561). *การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเกริก)*.
สุรัชย์ พรหมปากดี. (2565). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร)*.

- สุภารดา สัญญะสาร. (2556). *การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- สุนทร สายคำ, และ พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารในมุมมองของผู้ใต้บังคับบัญชา. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, 4(2).*
- เสนาะ ติเยาว์. (2544). *หลักการบริหาร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สมพิศ โห้งาม. (2553). *การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- สมเดช สาวันตี. (2563). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้นแบบ* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พริกหวานกราฟฟิก.*